

Nr 28.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande.

(3:e Afd.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 62) af den 3 februari 1911 har Kungl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden samma dag föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning

angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande.

§ 1.

I öfverensstämmelse med § 75 regeringsformen skall i hvarje län markegångstaxa årligen upprättas af åtta inom länet bosatta, för sakkunskap och oväld kända deputerade, hvilka jämte lika antal suppleanter väljas af landstinget. I län, hvarest två landsting finnas, väljas fyra deputerade och fyra suppleanter af hvardera landstinget.

Deputerade och suppleanter skola bestå af afgäldstagare och afgäldsgifvare till lika antal, och skall i valprotokollet uttryckligen an gifvas, till hvilkendera af dessa kategorier de valda äro att hänföra.

Bihang till Riksd. Prot. 1911. 4 Saml. 1 Afd. 25 Häft. (Nr 28.) 1

Deputerad och suppleant väljas för en tid af två år från och med året näst efter det, hvarunder valet ägt rum; och må ingendera af dem kunna afsäga sig uppdraget, med mindre han fyra år tjänstgjort som deputerad eller uppnått sextio års ålder eller eljest uppgifver hinder, som af landstinget godkännes.

§ 2.

Deputerade sammanträda i länsstyrelsens lokal å därtill af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i utfärdad kungörelse bestämd tid en af de fyra första dagarna i november.

§ 3.

Markegångssättning må ej ske med mindre fullt antal deputerade eller suppleanter äro tillstädes.

Inträffar för deputerad sådant hinder, att han ej kan inställa sig vid sammanträdet för markegångstaxans upprättande, åligger det honom att därom ofördröjligen underrätta Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som i hans ställe inkallar vederbörande suppleant.

Deputerad eller inkallad suppleant, som, utan att kunna hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande styrka laga förfall, uteblir å den för markegångssättningen bestämda tid, är skyldig ersätta all kostnad, som till följd af hans frånvaro och däraf föranlett uppskof med förrättningen vållas.

§ 4.

1 mom. Vid deputerades sammanträde föres ordet af landshöfdingen utan rättighet för honom att i besluten deltaga men med skyldighet att göra de erinringar, som finnas af nöden, och att, då hans mening afviker från deputerades beslut, låta densamma i protokollet anteckna. Landskamreraren vare ock tillstädes för att kronans rätt bevaka med åliggande att, om afseende icke fästes å hans framställningar, dem till protokollet anmärka. Är landshöfdingen frånvarande, och icke någon i hans ställe förordnad, utse deputerade inom sig ordförande. Falla rösterna härvid lika mellan två eller flera deputerade, skall genom lottning bland dessa utses ordförande.

Protokollet föres af länsbokhållaren.

2 mom. Då skiljaktiga meningar bland deputerade yppas, sker

omröstning, hvarvid rösterna beräknas efter hufvudtal och de flestes mening blir gällande. Utfalla rösterna lika för två olika pris å samma persedel, varde medelbeloppet däraf såsom markegångspris upptaget.

§ 5.

Deputerade äga att beräkna och erhålla reseersättning, på sätt för landstingsmän är stadgad.

§ 6.

Markegångstaxan skall innehålla:

A: den *årliga markegången* eller gällande pris å löpande årets skörd samt värdet å alla öfriga persedlar och tjänstbarheter, som enligt fastställt formulär skola utgöra föremål för denna markegångssättning;

B: *årspris* å länens en gång för alla i samband med ränteförenklingen bestämda så kallade hufvudpersedlar, hvilka årspris, som skola ingå i beräkningen af medelmarkegångsprisen å samma persedlar, grundas för hvarje persedel å de pris, som varit gångbara under de tre sista månaderna af det nästförflutna och de tre första månaderna af det löpande året; och

C: årets *medelmarkegångspris* eller medeltalet af de för det löpande och de nästförflutna nio åren upptagna årsprisen å hufvudpersedlarna.

§ 7.

1 mom. Till ledning vid markegångsprisens bestämmande skola priskuranter å alla i markegångstaxan ingående persedlar och tjänstbarheter af fullgodt och afradsgilld slag upprättas så väl för städerna som för landet.

2 mom. För städerna uppgöras dessa priskuranter i enlighet med torgprisen eller eljest inom staden gångbara pris af magistraten, såvidt angår den årliga markegången, i medlet af oktober och, beträffande årsprisen, omedelbart efter utgången af en hvar af månaderna oktober, november, december, januari, februari och mars. Det åligger magistraten att genast efter upprättandet insända priskuranterna till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

3 mom. För landet upprättas priskuranterna fögderivis.

Till uppgörande af priskurant till ledning vid bestämmandet af den *årliga markegången* skola samtliga kommunalnämnder inom fögderiet i medlet af oktober hvarje år hvar för sin kommuns område meddela

uppgift å därinom gällande pris på hvarje i taxan ingående persedel eller tjänstbarhet. Dessa prisuppgifter skola af kommunalnämndernas ordförande omedelbart insändas till vederbörande kronofogde, hvilken i öfverensstämmelse med medeltalet af de pris, kommunalnämnderna uppgifvit, upprättar priskuranten för fögderiet och före den 25 oktober insänder denna tillika med de inkomna prisuppgifterna och däröfver upprättadt sammandrag till Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Kronofogden skall därvid, för den händelse hans mening skiljer sig från de i priskuranten angifna pris, i särskildt yttrande afgifva förslag till de jämkningar i prisen, hvilka af honom finnas skäligen påkallade.

Priskuranter till ledning vid *årsprisets* bestämmande upprättas af en för fögderiet i oktober månad hvarje år utsedd särskild nämnd (markegångsnämnden), hvilken består dels af ombud, ett för hvarje kommun, å kommunalstämma valda bland ortens afgäldsgifvare, skiftesvis af det antal kommuner och efter den ordning dem emellan, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande årligen bestämmer, med iakttagande dock att antalet ej må understiga fyra eller öfverstiga åtta, dels ock af motsvarande antal ledamöter, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnar bland inom fögderiet bosatta, för oväld och sakkunskap kända män, helst afgäldstagare. Vid förfall för de ordinarie ledamöterna inträda i nämnden suppleanter, som i enahanda ordning och till samma antal utses af såväl kommunalstämman som Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Markegångsnämnden sammanträder med kronofogden på dennes kallelse i slutet af mars månad å lämpligt, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämdt ställe i fögderiet. Vid sammanträdet uppgöras priskuranter särskildt för de tre sista månaderna af det nästförflutna och särskildt för de tre första månaderna af det löpande kalenderåret.

Efter sammanträdets slut insändas priskuranterna till Kungl. Maj:ts befallningshafvande af kronofogden, hvilken det därjämte åligger att anmärka, huruvida han i något fall anser andra pris än de uppgifna hafva varit i orten gällande, äfvensom att särskildt utsätta de vid marknader och andra afsättningsställen i fögderiet gångbara pris, såvidt de afvika från de uppgifna.

4 mom. Öfver de inkomna priskuranterna upprättar landskontoret sammandrag med utsatt medelpris för hela länet eller hvarje markegångsdistrikt, då mer än ett sådant förekommer inom länet; börande sammandraget äfven upptaga de anmärkningar, som af kronofogden blifvit framställda.

Dessa sammandrag jämte öfriga till ärendet hörande handlingar framläggas för de deputerade, som bestämma markegången för året.

§ 8.

Vid priskuranternas upprättande och afgifvande af anmärkningar däröfver äfvensom vid alla prisbestämningar enligt denna förordning bör i afseende å sådana artiklar, hvilka i allmänhet utgöra föremål för afsalu, hänsyn tagas till de pris, som äro gångbara vid försäljning mot kontant betalning.

§ 9.

Det åligger markegångsdeputerade att efter noggrant öfvervägande af kända förhållanden och gällande pris samt med ledning af de prisuppgifter, hvarom i § 7 förmäles, bestämma pris å alla i markegångstaxan ingående persedlar och tjänstbarheter.

Då deputerade vid bestämmande af årspriset å hufvudpersedlarna frånträda det på grund af inkomna priskuranter uträknade medelpriset å dessa persedlar, böra i hvarje fall skälen därtill angifvas i protokollet.

§ 10.

Så snart markegångstaxan blifvit upprättad skall erforderligt antal exemplar däraf till kammarkollegium insändas jämte det vid deputerades sammanträde förda protokoll samt de från städerna och fögderierna inkomna priskuranter och däröfver upprättade sammandrag.

Markegångstaxan skall å första eller andra söndagen efter den dag, markegången satts, kungöras i alla kyrkor inom markegångsdistriktet, hvarest gudstjänst då hålles; börande Kungl. Maj:ts befallningshafvande i den kungörelse, som utfärdas angående dagen för deputerades sammanträde, äfven utsätta, å hvilken söndag markegångstaxan kommer att kungöras.

Jämte taxan kungöres ock den för besvärs anförande däröfver stadgade ordning.

§ 11.

1 mom. Den, som är missnöjd med den verkställda markegångsättningen, äger att däruti hos kammarkollegium söka ändring genom besvär, som skola ingifvas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande å landskontoret i det län, hvars markegång öfverklagas, innan klockan tolf å

femtonde dagen, räknad, där afgäldsgifvare eller afgäldstagare klagar, från kungörandet i den socken eller i någondera af kyrkorna inom det pastorat, hvarifrån den klaganden tillkommande eller åliggande afgälden utgår, och, där klagan föres af annan person, i hvad hans rätt angår, från taxans kungörande i det pastorat, där klaganden är boende.

Det åligger Kungl. Maj:ts befallningshafvande att senast å andra dagen efter det besvären inkommit till landskontoret insända dem jämte eget utlåtande till kammarkollegium, som har att inom fjorton dagar från den dag, besvären dit inkommit, afgöra dem och expediera sitt beslut till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, genom hvars försorg vederbörande därom ofördröjligen underrättas.

2 mom. Beslut om ändring af den under litt. A i markegångstaxan upptagna markegång gäller till förmån allenast för den eller dem, som sökt den vunna ändringen; däremot skall hvarje i behörig ordning fastställd förändring i det under litt. B bestämda årspris och därigenom uppkommande jämkning i medelmarkegångspriset tillämpas inom hela länet eller markegångsdistriktet.

3 mom. Det åligger kammaradvokatfiskalen att tillse, huruvida å kronans vägnar kan vara något att erinra vid markegångstaxorna, och i sådant fall framställa sina anmärkningar däremot. Senast inom femton dagar efter erhållen del af en markegångstaxa skall advokatfiskalen hos kammarkollegium anmäla, om han har något att erinra mot taxan, hvilken i annat fall, så vidt den rör kronans rätt, anses hafva vunnit laga kraft. Framställd anmärkning bör af kammarkollegium inom fjorton dagar därefter prövas och afgöras. Så väl då ändring i markegångstaxan göres som när advokatfiskalen förklarar sig icke hafva något att erinra mot densamma, skall underrättelse därom genast meddelas Kungl. Maj:ts befallningshafvande till kungörande i orten.

4 mom. Öfver kammarkollegii beslut i markegångsfrågor må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

§ 12.

Kammarkollegium, som det tillkommer att fastställa formulär till markegångstaxor och priskuranter, äger sålunda att meddela bestämmelser om de persedlar och tjänstbarheter, hvilka skola i markegångstaxorna upptagas, äfvensom om uteslutande ur taxorna af sådana persedlar och tjänstbarheter, å hvilka prissättning ej längre finnes erforderlig.

Frågor om förändrad reglering af markegångsdistrikten ankomma på Kungl. Maj:ts pröfning.

Öfvergångsstadgande.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1912, dock att deputerade för åren 1912 och 1913 samt markegångsnämnder för år 1912 utses redan år 1911 i den ordning, som här ofvan finnes stadgad, samt att halfva antalet af de bland afgäldstagare och halfva antalet af de bland afgäldsgifvare utsedda deputerade och suppleanter skall vid slutet af år 1912 utträda efter lottning, som vid det årets landsting anställes.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Efter tagen del af den i ärendet förebragta utredning har utskottet vid granskning af det framlagda förslaget till ny förordning angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande trots sig finna, att den af Riksdagen i dess skrivelse till Kungl. Maj:ts den 31 mars 1905 ifrågasatta förenklingen i det nu föreskrifna förfaringssättet med afseende å de förberedande åtgärderna för markegångstaxornas upprättande blifvit, i den mån det varit lämpligt, i förslaget genomförd. Förslaget har för öfrigt icke gifvit utskottet anledning till annan erinran, än att utskottet ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke den för deputerad eller inkallad suppleant, hvilken utan att kunna hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande styrka laga förfall uteblir å den för markegångssättningen bestämda tid, stadgade skyldigheten att ersätta all kostnad, som till följd af hans frånvaro och däraf föranledt uppskof med förrättningen vållas, bort, såsom alltför sträng, utbytas mot ett lämpligt bötesansvar. Då utskottet emellertid förutsätter, att berörda ersättningsansvar varder med försiktighet utkräfdt, har utskottet ansett sig icke böra föreslå någon förändring i bestämmelsen härom.

På grund af hvad sålunda förekommit, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 mars 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.